

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus VIII. De concessione præbendæ & Ecclesiæ non vacantis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

causâ cognitâ à Rom. Pont. quo modo loquitur canon. *Petiti* vii. q. 1. & Trid. Sess. 25. c. 7. *De reform.*

TITULUS VII.

De Institutionibus.
SUMMARIUM.

1. *Institutio quid?*
2. *Ius instituendi ad quem spectat.*
3. *Examen instituendorum ad Episc. spectat.*
4. *Inductio in possessionem qualiter fiat, & à quo?*

I Post acceptationem beneficii sequitur Institutio: quæ interdum pro confirmatione electionis ponitur, interdum pro imaginaria beneficii traditione, interdum & collationem includit; propriè tamen ab ea differt, cum collatio sit libera, hæc autem necessario facienda ad alterius præsentationem: estque non libera beneficii translatio, facta legitima auctoritate. Præterea institutio est ipsius personæ, quæ instituitur; collatio vero beneficii quod confertur.

2. Spectat communi jure ad Episcopum, aut hujus consensu ad ejus vicarium, c. 3. h. t. Azor. p. 2. lib. 6. c. 22. Sede vacante spectat institutio præsentatorum à patronis ad Capitulum, non etiam eorum, quæ ad liberam Episcopi collationem pertinent, c. 1. eod. in 6. qua de re infra Tit. 9. De consuetudine vel privilegio etiam ad inferiores spectat, c. pen. h. t.
3. Est autem Episcopi instituendos ab inferioribus nominatos ad curam prius examinare, ne indigni intrudantur: exceptis iis, qui ab Universitatibus seu collegiis Studiorum generalium præsentantur, aut nominantur, Trid. Sess. 7. c. 13. *De reform.* & Sess. 24. c. 18. *De reformat.* quod præsumantur idonei. De origine, id est patria instituendi, non est disputandum, cum in omni gente qui facit justitiam, acceptus sit eo, c. 5. h. t. quamvis data paritate, incola non potest præponere digniori externo, citra peccatum, ut probatum supra, *De elect. nu.* 44. Non recipiendi autem plures, quam Ecclesiæ aut Monasterii fecit facultas, cap. 1. & 4. hoc tit.

nec admittendi laici spiritualium incapere, c. 2. h. t.

Institutionem subsequitur missio in corporealem sive actualem possessionem, quæ iure spectat ad Archidiaconum; sup. *De officio Archid.* Varii ejus sunt ritus. In Abbatiis inductio in templum, collocatio in sede, & Canonico adsignatio loci in Choro & Capitulo in Pastore ingressu templi, aspectus super benedictâ, osculum Altraris summi, pullus circumpanæ. Videatur Rebuff. in *Concord. tit. De lat.* Inductio in realem possessionem, cum beati magis sit, etiam in laicum cadit, & impropriè sumpto nomine designari per institutionem solet, quæ propriè sumpta, cum jure sit in laicum cadere non potest; ut juris spiritualium incapere. *Wamel. Conf.* 231. nu. 6.

TITULUS VIII.

De concessione præbendæ & Ecclesiæ non vacantis.

SUMMARIUM.

1. *Beneficia quando & quot modis vacantur.*
2. *Beneficia uti vacantia qua rectè impetrentur.*
3. *Beneficii non vacantis collatio nulla, & pena illud impetantis.*
4. *Supplicans pro beneficio vivens an incurrat penam?*
5. *Provisio talis ignorantis facta est extrajurata.*
6. *Per vacationem subsequentem collatio non valet?*
7. *An & superveniente devolutione, ante facta?*
8. *De beneficiis non vacantibus rectè procedi S. P.*
9. *Nominandi jus ad beneficia primo vacantia Universitatibus concessum.*

V T collationes præbendarum & institutiones jure factæ censentur, oportet earum sint, quæ ante vacabant. Vacant dicuntur, quæ possessore destituta, quod contingit tripliciter. Primum, de facto tantum, quando possessione facti magis quàm est destitutus, quam titulo aut jure, nisi

metu ejuraverit, c. 4. *sup. de his qua vi metus* *re-*
ausi vi dejectus est *sup. de restit. spoliar.* Idem
 dicendum de eo, quod absenti collatum, à quo
 necdam acceptatum, c. *Si tibi absenti De præb.*
in d. nam & hoc potius de facto vacare videtur,
 quam de jure, cum nequeat collator mutare,
 nec dictum supra Tit. 5. Secundò, de jure tan-
 tum, quando mortuo Prælato aut rectore quis
 reperitur in possessione saltem coloratè, c. *cum*
nostris 6. h. t. vel quando quis per Canones pri-
 vacur beneficio, cujus tamen de facto detinet
 possessionem. Tertio, de facto simul & de jure,
 quando quis de jure privatus ne quidem pos-
 sessionem detinet; sive propter delictum, tam
 in omittendo, ut si electus non procuret intra
 sex menses consecrationem, *Trid. Sess. 23. c. 2. de*
reform. aut obtinens parochialem Ecclesiam
 intra annum promoveri ad Ordines omittat, c.
licet 14. de elect. in 6. quam in committendo, ve-
 lut per hæresim, schisma, percussorem Cardina-
 lis, homicidium qualificatum, simoniam
 confidentialem, & similia, de quibus infra suis
 locis, sive sine delicto, veluti per matrimonium
 etiam non consummatum, quia cum faciat in-
 habilem ad officium, facit etiam inhabilem ad
 beneficium, quod datur propter officium, qua
 de re actum supra Tit. 3. per mortem beneficia-
 ti, per spontaneam ejus resignationem, per ad-
 sectionem secundi beneficii incompatibilis,
 qua de re *sup. Tit. 5. Vid. Azor. Instit. Moral. p. 2.*
c. 16. qu. 2. & seqq.

2 Primi generis beneficia cum verè non va-
 cent, aut non habeantur vacantia, quod taliter
 privatis detur regressus, ut dictum supra, *De his*
qua vi etc. & de restit. spoliar. rectè impet-
 rari nequeunt. Secundi generis non aliàs rectè
 impetrantur, quam facta mentione possessionis
 coloratæ, si quæ penes alium sit; qualis est,
 quæ plus facti quam juris habet, ut si titulo
 quidem probato à jure beneficium habeatur,
 aliunde tamen prohibeatur detentio, propter
 juris impedimentum. Exemplum est in c. *Cum*
nostris 6. h. t. ubi Episcopo electo collata est
 Præpositura, quod, ut supra Tit. 5. dictum, jura
 non ferunt. Ratio, cur istius possessionis sit fa-
 cienda mentio, est, ne quid temerè, causa non
 cognita, fiat. Quod si colorata possessio non
 sit penes alium, sine mentione illius rectè im-
 petratur ab alio, c. *licet 9. h. t.* Tertii generis re-

ctè impetrantur, quia verè vacant, non tan-
 tum de jure, sed & de facto, quoad possessionem,
 quæ non remanet penes priorem posses-
 sorem, uti per mortem, per resignationem pu-
 ram; nam ea, quæ facta est ratione permuta-
 tionis, impetrari nequit, quod collatio talis
 beneficii necessario alteri sit facienda, uti dicitur
 infra Tit. 19. ubi agitur de resignatione
 facta in favorem alterius.

Non vacantis beneficii collatio est nulla;
 aded ut, qui in vivorum Sacerdotum locum
 substitui se patiuntur, ab Ecclesiæ commu-
 nione sint repellendi, c. 2. *h. t.* & promissio non
 vacanti, in casum, quo vacabit, sit reprobata,
 c. 2. *eod. in 6.* Ut non impediatur promissor,
 non attenra promissione, postea vacans, cui
 velit conferre, c. *Ex tenore 19. h. t.* ne de-
 dere quis proximi mortem videatur, c. 2. *h. t.*
 quod improbum, & bonis moribus repug-
 nans, l. *fin. C. de pactis.* Et quamvis generalis
 promissio de providendo, ubi vel quando po-
 tetit, jure Decretalium fuerit admittita, c. *Acco-*
demus 14. h. t. damnata tamen à Bonifacio, III.
 c. 2. *eod. in 6.* quod & hæc improba ambitione
 extorqueatur, nec omnino sit libera à voto
 captandæ mortis, inferatque Prælati gravami-
 na, Unde & *Trid. Sess. 24. c. 9. De reform.*
 mandata de providendo & gratias, ut vocant,
 expectativas sustulit.

Quæritur, An supra dictam poenam juxta
 d. c. 1. *h. t.* incurrat etiam is, qui tantum sup-
 plicavit pro beneficio viventis? Resp. Non
 videri, propterea quod poenæ non solesant in-
 duci, nisi post actum consummatum, ante e-
 nim tantum est conatus, qui non solet puniri,
 l. 2. §. 2. *D. quod quisque juris etc.* nisi in gravi-
 oribus Alciat. *ad l. sepè 33. num. 37. D. De V. S.*
 Quo facit, quod emphyteuta vendens rem
 emphyteuticam ante traditionem non cadat
 jure suo, ut traditum C. *De jure emphyt.* ut
 plene non censetur res alienata ante traditio-
 nem.

Collatio beneficii viventis facta ignaro mi-
 nimè eam obnoxium facit dictæ poenæ, cum
 talem extra culpam ponat ignorantia, & d. c. 1.
h. t. loquatur de sciente.

Ubi quæsitum, An ignorantia faciat colla-
 tionem istam convalescere per subsequentem
 vacationem? Resp. Id posse videri, quod
 cesset

cessum improbitas voti, quam averfatur Canon. Vetus dicitur nil facere eam ad va- lozem collationis, que ab initio nulla, & a Ca- n. ubi indistincte prohibita, nam potest con- tra eos convalere solo casu, non accedente novo Prælati, cuius est conferre factum, *Quod utile 29. D. de R.I.*

7 Hinc quartum in casu potest, An colla- tio ante devolutionem, ea superveniente con- valefcat? R. Id posse videri, ex eo, quod nihil sit peccatum contra Canones, qui prohibent & irritant tantum collationem non vacantis; hic autem vacat. Quibus non obstantibus, di- cendum, non convalere, ex ratione jam di- cta, quod ab initio nulla tractu temporis non convalescant; & quod pro dato habeatur ab illo datum, qui de iure dare non potest, *c. 5. in fine inf. De iure patron. uti hoc in casu, neque enim jus est dandi ante devolutionem. Facit eodem arg. c. Decernimus Xl. q. 7. ubi si Epif- copus intra tempus presentationis, spretis pa- tronis conferat beneficium obnoxium iuri pa- tronatus dicitur irrita restitutio, Fel. n. in c. Cum ex officio n. 37. De prescript. Rebuff. in Praxi be- nef. tit. de devolut. n. 32.*

8 Hæc ita secundum iuris communis disposi- tionem. Speciali iure S. Pontifici, ad quem spe- ctat iuris humani dispositio, est licentia ad non vacantia jus tribuere, *c. 13. in princ. de preben. in 6. sive dando alicui jus Canonicatus siue præ- benda, que primo vacans eidem est conferen- da, & alii licet ab ignorante Prælatore facta col- latio est nulla, c. si postquam 13. de preben. in 6. sive mandando, ut alicui provideatur quo ca- su collatio alteri facta ab ordinario, licet non impuere, non est tamen irrita, nisi contra factum Pontifex irritum & inane decreverit, aut exe- cutorem simul dederit, qui ordinatio suam in- sinuavit potestatem. Fit enim per hoc affecta præbenda primo vacans, ut alteri non recte conferatur, & negligente ordinario, possit exe- cutor nominato per Pont. præbendam confer- re, *c. 5. de 6. eod. in 6. Quid iuris sit, si pluribus ad idem beneficium gratia expectativa sit data, colligatur ex iis, que dicta sunt supra, De re- script. num. 19.**

9 Habent & quædam Universitates Studiorum generalium concessam sibi nominatio- nem promotorum ad primò vacantia certis

quibusdam legibus, idque in promotione studiorum, tum etiam Ecclesiarum, ut doctis iis effulgeant, per eosque regantur que post insinuationem temporis factam illi, qui conferendi habet, alteri non recte conferen- do vacantem præbendam. Et quoniam Tit. Sess. 24. c. 19. De reform. mandata de provisio- da, gratias expectativas, aliaque privilegia provisiones ad vacatura etiam Universitatis & Collegiis, aliisque concessas revocant, consultus tamen postea Pont. declaravit dictam revocationem iuri nominando illi- sitatibus concessa non esse derogatam, Val. Wamel. Conf. 254. circa princ. Inter quatuor temporis beneficia vacantia sine conferen- dictum supra De suppl. neglig. Prælat.

TITULUS IX.

Ne sede vacante quid innovetur.

SUMMARIUM.

1. Sede vacante omnia in statu suo conservantur.
2. A. Capituli Sede vacante potest, & quomodo beneficia recte conferat.
3. An & recte conferat, que iure devoluta sunt ad Episcopum collationem?
4. Exercet ea que sunt iurisditionis?
5. An & absolvat à juramento?

AD collationis validitatem inspecta, an Sede vacante sit facta, tunc enim vel futuro Episcopo vel Ecclesie siue ob- injuria, omnia in suo statu sunt conservanda. Hinc contra Ecclesiam lis inchoata non re- per sententiam dirimitur, Sede vacante, per- tamquam contra pupillum indefensum non tenet, *c. fin. h. 2. Vacantia interven- neficia non conferuntur a Capitulo, c. 2. de Collatio enim fructibus adnumeratur, *si in Cum olim 14. sup. de majorit. & obed. in 2. to futuro Prælatore servetur, c. 4. sup. de pre- ordin. Abbas ad d. c. 14. num. 2. cum fructibus iure communi futuro Prælatore siue referen- dic. fin. de off. ordin. in 6. Quod acceptum de iis beneficiis, quorum libera collatio Episcopum solum pertinet. * Dico, *lib. 1. cap. 12.***